

פ ר ו ט ו ק ו ל מ ס' 16/ב'

מישיבת ועדת החינוך והתרבות
שהתקיימה ביום ג' כו' בשנת תשי"ג - 13.1.53,
בשעה 11.00.

נכחו:

חברי הוועדה:

- ש. פרסיץ - יו"ר
- ס. אונא
- ס. ארם
- ח. בוגר
- ש. כפרית
- א. כלפון
- ד. נצר
- י. סמילנסקי
- ר. צברי
- א. רזיאל-נאור

חסרו:

- א. ברסן
- א. דויטש
- ב. מינץ
- א. דימלט

מזמנים:

סר החינוך והתרבות - ב.צ. דינור
 פרופ' ריגר - מנהל הכללי של משרד החינוך
 . גת - מנהל לשכת סר החינוך והתרבות.
 סך זיו - משרד החינוך והתרבות.
 ד"ר גולדסמיד - סגן מנהל כללי במשרד החינוך.
 סר פלדסטין - המפקח על בתי-הספר המקצועיים
 במשרד החינוך והתרבות.
 סר בנאור - סגן מנהל כללי במשרד החינוך.
 סר רגב - מנהל המחלקה לחינוך חקלאי .
 סר פיאט - מנהל בי"ס "כדורי".
 סר סוד - המפקח על החינוך החקלאי במשרד
 החינוך והתרבות.
 הגב' ד. סטנר - היועצת המספסית של משרד
 החינוך והתרבות.

סדר-היום:

- (א) הרצאת סר גולדסמיד בעניני בתי-ספר תיכוניים
- (ב) הרצאת סר פלדסטין בעניני בתי-ספר מקצועיים.
- (ג) ויכוח וטאלות בעניני בתי-ספר תיכוניים, בתי-ספר מקצועיים ובתי-ספר חקלאיים.
- (ד) סוגות.

היו"ר ש. פרסיץ:

אני פותחת את הישיבה.

אבקש את בא-כח משרד החינוך והתרבות להרצות

לנו על בתי-הספר התיכוניים.

הרצאת ד"ר גולדשמיד בעניני בני-ספר תיכוניים

ד"ר גולדשמיד:

מטדתי זה עתה לבב' פרסיץ, יו"ר ועדת החינוך והתרבות של הכנסת מספרים אחדים אשר צריכים להיות בפתיחת הדיון לפניכם. אתם רואים על הדף הזה שלושה לוחות: הלוח הראשון נותן מספרים אחדים, אם כי לא שלמים ולא בדוקים לגמרי, על החינוך התיכון בשנים תש"ט-תשי"ג. נתתי בעמודה הראשונה את מספר גוטרי בתי-הספר היסודיים בשנים אלה. באשר לשנת תשי"ג - אין בידי מספר מדוייק. בעמודה השניה - מספר בתי-הספר התיכוניים. טובן סאליו שישנו בשנים אלה גידול בכל המספרים. מספר הגומרים גדל, מספר המוסדות התיכוניים גם כן גדל במידה ניכרת, אם כי מספר זה אינו משקף את מספר הכתות הקיימות בכל שנה ושנה. בעמודה הבאה - מספר התלמידים שנתקבלו לכתה ה' תיכונית, שהיא הכתה הראשונה, לפי הסבנה הרגיל המקובל: שמונה שנים חינוך יסודי וארבע שנים חינוך תיכוני. בעמודה האחרונה - מספר התלמידים בבתי-הספר התיכון.

אני מיד מפנה אתכם ללוח השני, הנותן את מספר המוסדות בשנת תשי"ג, על-מנת שתעמדו על העובדה שבלוח הראשון נזכרים ונחשבים רק מוסדות מן הטיפוס הגימנסילי. במלים אחרות: בתי-ספר תיכוניים המביאים את תלמידיהם לגמר של תעודת בגרות. קיימים מוסדות רבים שבהן שנות הלימוד הן מאחת עד ארבע, ואולי יותר, שאין מטרתן להכשיר את תלמידיהם לבחינות הבגרות, אלא אך ורק לתת להם חינוך תיכוני המשך, במקרים רבים עם סגמה ברורה וסודגשת. אם כן, יש לזכור עובדה זו, וכן יש לזכור את סוג בתי-הספר התיכוניים של הערב, אשר מספר שעות-הלימוד שם הוא מצומצם, אבל מספר שנות הלימוד אף הוא ארבע שנים. הגומרים אינם נחשבים לגוטרי בתי-ספר תיכון מלא אולם, הם מקבלים שם הכשרה ויכולים לגשת מיד לבחינות הבגרות. לאכסטרניס.

כדי להיכנס יותר לבעיות, אנקשכם לעיין בלוח השלישי, אשר מסכם לפי המספרים שקיבלנו מהלשכה הראשית לסטטיסטיקה, ליום 52.6.30 את גודל השנתונים אשר יגמרו את בתי-הספר היסודיים, כלומר: שנתון 1947, ז"א גיל 6, יהיו 37720, וכך הלאה. אנו רואים שהשנתונים במידה שהם גדולים בגיל הם קטנים במספרם וזה טובן לפי כל מבנה האוכלוסיה שלנו כאן. לוח זה מיועד להעמידכם בנקודה זו על כך, שאם קיימת היום בעיית החינוך התיכון, בעיית קיומו, בעיית הכלים העומדים לרשותו - הרי שבעיה זו תחריף במידה ניכרת במשך השנים הבאות. אנו צריכים לדאוג את הצולד ולא לחשוב רק על הפתרון לבעיית החינוך התיכון בשעה זו, לאורך המסיבות שנוצרו במשך השנה השנתיים האחרונות, עלינו עוד יותר לחשוב ולדאוג לעתיד, כדי שההתפתחות במספרים אלה תביא לכך שיהיה מי שידרוש, או שיהיה מי שרשאי לדרוש, חינוך תיכוני ויוכלו לבוא על סיפוקם. ובנקודה זו ברצוני לציין ארבעה צדדים.

השאלה היא מצד אחד תקציבית; כלומר, מי ישלם, מי יוכל לשאת בהוצאות הדרושות לחינוך התיכון. ההוצאות הסוטפות, משכורת המורים והעצצדים וכו'. גם אם היינו שקטים בנוגע ליחס מצד המבקרים בבתי-הספר, אשר איננו יכולים לשלם את שכר הלימוד המוטל עליהם. עלינו לדעת, כי אותם האלמנים אשר יצטרכו לקבל חינוך תיכון בשנים הבאות לא יוכלו מבחינה כספית לשאת בהוצאות אלה. בהם יוכלל חלק הצון של העליה האחרונה שהיא רחוקה מלהיות מבוססת מבחינה כספית.

האספקט השני הוא שאלת הבנינים והציוד. אם אנו כיום רוצים להרחיב את המסגרת ולקבל עוד 3000 תלמידים ויותר, עלינו לדעת את המצב הקונקרטי שאין לנו חדרים-כתות לקבל אותם, אין לנו ספסלים להושיב אותם ואין לנו אמצעים גם ביחס לכל סעיפי הציוד.

האספקט השלישי - המורים לחינוך התיכון. שאלה זו חמורה מאד, ולמעשה גם בתי-הספר התיכוניים, גם הפיקוח וגם משרד החינוך והתרבות אינם יכולים לעמוד בכל הדרישות שהכל מורים בהן, דרישות נכונות של הסכלה גבוהה שלמה, כולל גם הכשרה פדגוגית.

ז"ו

לבית-הספר התיכון מקבלים כיום גם מורים אשר גמרו שנתיים-שלוש באוניברסיטה, כמו-כן יסגם מורים רבים אשר עוזבים את ירושלים באמצע הלימודים, נוסעים למקומות זרניים, עובדים עם יומיים רצופים, במאמץ גדול, וחוזרים לירושלים על-מנת להמשיך בלימודיהם.

האספקט הרביעי הינו ציבורי בעיקרו. אני קראתי לו ברשימותי: הכשרת הלבבות לחינוך התיכון. אין הדבר מובן מאליו, שמחוז מסויים של אוכלוסייה נתונה ידרוש וי'רצה להמשיך בחינוך התיכון. דבר זה קטור בתנאים טוציאליים, במסולת מסוייסת בתוך האוכלוסייה, ואם אחוז מסויים של הישוב לפני חמס שנים היה רגיל לקבוע לפניו את החינוך התיכון, אין זאת-אומרת כלל וכלל שאם בעוד כמה שנים יהיו 20 אלף גומרים, למשל, שכל אלה מאליהם יפנו לחינוך התיכון. על ההורים ליצור את הדבר. דרך זו צריכה להיות מקובלת עליהם, ואם עד היום אינה מקובלת תעמוד ודאי הסאלה באיזה מידה אנו יכולים לעורר תסומת-לב לטלוח את הבנים והבנות לחינוך התיכון.

בזה אני מסיים את החלק הדין והמבוטס על מספרים אלה, ואסר בחלקו מופנה לעתיד הרחוק יותר, כלומר לטלוס ארבע הסנים הבאות.

מה הם הצרכים ברגע זה? עלינו לדעת סיטנה נסירה רבה בדרך ארבע הסנים של בית-ספר התיכון. מכתה ה' תיכונית עד כתה ח' תיכונית. אם תעיינו עוד רגע בלוח הראסון, תראו כי בסנת תס"ט היה מספר התלמידים שנחקבלו לכתה ה' תיכונית 4460. תלמידים אלה אשר נכנסו לכתה ה' תיכונית בסנת תס"ט היו צריכים לגסת לבחינות הבגרות בסנת תס"ב, אולם כל אחד מבין, כי אלה אשר נגסו לבחינות הבגרות מספרם היה פחמת בהרבה, בקיץ תס"ב נגסו לבחינות הבגרות כ-1400 תלמיד. אם כן, אנו רואים סיטנה נסירה טבעית רבה, ועל-כן עלינו לדעת, כי עד כמה שנאמץ להרבות תלמידים בכתה החמיסית - מספר הגומרים יהיה פחות בהרבה. כלומר: אלה סייס בידם תעודת בגרות מוכרת ואסר יכולים להתקבל לאוניברסיטה העברית או לטכניון העברי בחיפה, או אלה אשר יכולים לפחות לפנות מכאן לדרכים אחרות של פקידות או הכסרה מקצועית אחרת. על המקצוע איבני מדבר כרגע, באסר הוא מקבל תגבורת מסוייסת על-ידי בחינות הבגרות האכסטרניות, אשר אליהן נגסו הסנה 654 תלמידים ועמדו בהצלחה טלאה 181 תלמידים. נוסף על כך יס לקוות, כי מאותם התלמידים אשר נכסלו, חלק ניכר עוד יסלים את בחינותיו על-ידי בחינות-מסנה. זאת תגבורת מסוייסת, אולם על גודלה של תגבורת זו אין לנו סליטה מאחר שאנסיים אלה אינם עובדים דרך ציבור רסמי כל שהוא.

האם המספר הזה של בוגרי בית-ספר התיכון ואלה אשר עומדים בבחינות מספיק לצרכים אשר הסדינה מרגיטה בחס בטסחים סוניים? כאן אין לנו מספרים מדוייקים על הצרכים, כלומר: כך וכך צריך הצבא, כך וכך צריכה התעטיה או כך וכך אנסיים צריכים הסוטרות הגבוהים עצמם. יס לנו סימנים אחדים על המסור בבוטרי בת-הספר התיכוניים בהתאם לדריסות שאנו מקבלים מגופים סוניים. ידוע לנו, כי חלק ניכר של הסטודנטים מהאוניברסיטה העברית בירושלים, ומהטכניון בחיפה, הלומדים בסנה הסליסית והרביעית כבר מתקסדים לעבודה קבועה. מקום העבודה אינו מחכה עד לגמר לימודם ובפני הסטודנט לא עומדת הסאלה של חיפוט עבודה לאחר שהוא מקבל את התעודה, הדריטה מחכה בפיתחס של סוטרות אלה ומגטה להבטיח את התלמידים המוצלחים. ידוע לכם ודאי הכיננו אשר נערך לפני שנתיים בנתניה של בת-הספר התיכוניים, בו הסתתף גם הרמטכ"ל לסעבר, יגאל ידין והסטיע סס דריטה נמרצת מצד הצבא לבוגרי בת-הספר תיכון. הקצונה בצבא זקוקה למספר גדול הרבה יותר של בוגרי בית-הספר תיכון על-מנת להבטיח את הסרותים החיוניים להפעלת הצבא. גם הנהלת הסדינה, הפקידות הטמסלתית ומטרות לאומיים אחרים דורסים כוחות בעלי הכסרה טתאיטה - למדינה. היה זמן סבו קיבלנו מספר די גדול של כוחות, עם העליה, אולם מספר המונות שאנו מקבלים היום מתוך העליה אינו מספיק לגז על-מנת להתגבר על הבעיות שהיא מעמידה, ולכן קטן עכסיו המספרמאסר היה פעם. המסקנה מכך - הם צריכים לקבל את ההכסרה על-ידי הסוטרות שלנו וכאן בית-ספר תיכון הוא המעבר העקרי בין החינוך היסודי מזה ובין כל מה שאנו צריכים לקבל אחרי-כך: חינוך גבוה, חינוך מקצועי וכו'. אם כן, אלה הם הצרכים.

ז.

אני פונה לנקודה הסליחית: עמדת המטסלה לגבי הצרכים האלה. כאן יש להצביע על איזה אגורמליה סקיימת נססח זה. אציין שלושה טטחים: א) החינוך היטודי; ב) החינוך התיכונ; ג) החינוך הגבוה. את החינוך היטודי מקבלת המדינה על אחריותה, בין מטסלום של המרכז ובין מטסלום של הרטויות המקומיות. בחינוך הגבוה התחילה המדינה להתעניין, בצורה רצינית, בטנה טעברה ובטנת התקציב 1952/53 היה חלק החינוך הגבוה כ-10% של תקציב החינוך. באותה טנת התקציב 1952/53 היה חלקו של החינוך התיכונ 1,5% בלבד. דבר זה טראת, טכדי טמספר טטפיק של נארים ונערות יעברו את המעבר הזה מהחינוך היטודי למוסדות החינוך הגבוה - המעבר הזה הוא צר מדי. צרות זו עלולה לטכן את המעבר ומגבילה באופן רציני ביותר את מטט הנכנסים למוסדות החינוך הגבוה. מתוך ידיעת הטצב הזה ומתוך הטאלות הקייטות, כטו טאלת טכר הלמוד טהוא כפול, הגיע טר החינוך והתרבות לידי טטקנה טיט לבדוק טאלת זאת באופן יטודי בדאט ובראטונה טן הצד הטטי והתקציבי, כדי טנעמוד על הטציאות היום וכדי טנוכל גם לתכנן את פעולות המטוד, פעולות המדינה בעתיד. נתמנתה על-ידי טר החינוך והתרבות מר דינוד ועדת אד-הוק, ועדה תקציבית לענייני בית-טספר תיכונ, אשר היתה צריכה לטיים עבודתה תוך חדטיים טטפטטבר. הוועדה טיימה את עבודתה כעבוד ארבעה חדטים בערך, ומטרה את טטקנותיה לטר החינוך. ברצוני למטוד לכם כטת פרטים טוועדה זו טצאה ובאיזה כיוון חולכות הטלצותיה.

המסקנה הראטונה - ואינני קורא אותן כלטונן לפניכם, לא כולן טענינות אותנו כאן - אחת המטקנות היא, טיט לתת הכרה לבית-טספר תיכונ כחלק אורגני של טערכת החינוך במדינה. ניטוח זה רוצה לומר, טיט לדרוש החזקת החינוך התיכונ על-ידי המדינה, אם מקומו של החינוך התיכונ במערכת החינוך של המדינה טהיא כוללת הרבה דברים טלגמרי הינם על חטבון המטסלה - הכרה כזאת צריכה להינתן.

המסקנה הטניה טחתבררה לנו, היא טבת-טספר התיכונים היו טבחינה אחת ציבוריים ככר עכטיו בזה טטירותו את הציבור וברובם היתה בעלות קולקטיבית, או היו ועדים מפקחים עליהם, אבל טאיך גיטא אין בכל זאת ידיעה טלאה ואין כיוון אחיד וברור בהנהלת העניינים הטטיים כטו בטסח הפדגוגי בבתי-טספר התיכונים. מטוד החינוך והתרבות קיבל אמנם, בכל פעם טפנח, אינפורטציה בכל הטטחים הקטורים בהנהלת העניינים בבית-טספר תיכונ ואולי גם היה טכיר בחולטת עמדתו אילו נדרט הדבר, טאחר טהוא מטתף בחלק כה קטן ומבוטל בתקציב בתי-טספר תיכונים.

בדקנו בוועדה את תקציב בתי-טספר התיכונים, וראינו, לפי המטפרים טהולטו לנו, כי 80-85% של התקציב הוא מטכורת המורים והעובדים, ומטכורת המורים היא בדרך-כלל לפי הדרגה המאטרת על-ידי המטסלה והטטדרות מרכז המורים. מטכורת העובדים האחרים מטלמט גם כן לפי הדרגות המקובלות בארץ. הוועדה לא ראתה אטטרות להציע טינויים במטכורת המורים, אבל טא הצביעה על העובדה טחלק גדול של המטכורות בתקציב החינוך התיכונ טונע ראטית-כל את הטנת הצינע וטיפורו וזהו גורם רציני טאד טאד בטביל טיב התוצרת, בטביל ההיטטיים של החינוך התיכונ. הוועדה גם קובעת כי טטום כך אין אטטרות רציניות להנטיין את טכר הלמוד בבתי-טספר התיכונים.

מתוך המטקנות טהזכרתי ככר, הגיעה הוועדה למסקנה נוטטת, טיט לדרוש הגדרה בחוק של בית-טספר תיכונ, ובית-טספר תיכונ צריך, אם יוגדר כמוסד ציבורי על-ידי החוק, או על-ידי צו טיוצא טר החינוך והתרבות, לקבל על עצמו, בצורה מוגדרת, את הפיקוח הטלא של מטוד החינוך והתרבות, לא רק בעניינים פדגוגיים אלא גם בעניינים טנהלטיים ותקציביים.

בין המטלצות טהוועדה הגיעה אליהן, ומטן בחלקן טמצאו בטלב טאוחר יותר גם בתקציבנו, יטנן נקודות אחדות טעניינים לטיים לפניכם. הנקודה הראטונה, טתטיכת המטסלה בחינוך התיכוני צריכה לקבל פרופורציה יותר טתאימה לגודל הצרכים. לפני זמן לא רב נתקייט כאן כינוט טנתי של אגוד בתי-טספר התיכונים, ואותו אגוד החליט טיט לדרוש טהמטסלה כיטולי של 50% במטכורות כל בתי-טספר התיכונים.

ז"ו

ועדה זו לא ראתה את עצמה סוטסמכת לגרוב באחוז זה או אחד כהצעה למסדר החינוך והתרבות, אולם היא הציעה הגדלת התמיכה סיהיה בה כדי להנמיך את שכר הלימוד, ונתגבשה דעה, אשר אינה מנוסחת, כי לפחות 10% של תקציב בתי-הספר התיכוניים בארץ יש לכסות למטרה זו. בהקשר זה נבוא לעזרת בתי-הספר התיכוניים, אולם מלבד הדאגה לבתי-הספר התיכוניים ולקיומם החוקי והמכובד אנו מצוים עוד יותר להבטיח שכל נער וכל נערה המוכשרים להנות מן החינוך התיכון יוכלו להתקבל לבית-ספר תיכון - מבחינת העזרה לתלמיד הדבר דורש הגברה ניכרת של מפעל הסטפנדיון, אשר אותו העמיד מסדר החינוך והתרבות על מסלול יותר רחב ואיתן בשנת התקציב הזאת.

אנו חושבים שיש להרחיב את מספר הסטפנדיות בהרבה. בנקודה זו ברצוני להסביר, כי בשנת התקציב 1952/53, למעשה כבר שנת תשי"ג, התחלנו להעניק את הסטפנדיה במזומנים רק לילדים אשר לפי ידיעות שיכולנו לקבל עליהם היו זקוקים לעזרה כספית זאת. נוסף עליהם היו גם תלמידים אשר הצליחו יפה בבחינות, נערים מוכשרים - הם קיבלו מהמנהל הכללי סכתב עודד בלבד. לא היה נראה לנו למוצדק, שהמדינה תיתן כספים לאלה אשר יכולים בכוחות עצמם לסייע בהוצאות לימוד אלה. דאגה מיוחדת מתעוררת לגבי העובדה שלא תמיד כסרוננו הטבעי של הילד מבטיח לו את הציונים הטובים בגמר בית-הספר היסודי ואת הצלחתו באותן הבחינות אשר אנו מנהלים אותן על-מנת לבחור את המועמדים לסטפנדיות. המחלוקת הידועה בין התורסה והסניגיה הרי אינה באה לידי החלטה חד-צדדית לזה או לזה; דרוס כסרון אבל דרוסה גם סכינה אשר תיתן לכסרונות אלה להתבטא ולהתפתח, והנה בתנאים סאנו נמצאים בהם כיום ברור למדי שיש הרבה בעלי כסרונות לימודיים טבעיים, אשר בתנאי דיודם וכו' אינם יכולים לתפוס את המקום אשר לפי טיבם מגיע להם.

מקרים כאלה נדירים בין ילדי העולים, ילדים בסכונות העוני וכו' אשר ססינה זאת או אחרת התפתחותם נתעכבה - לא באסמת מיטהו - אלא מתוך תנאים סאין בידינו, או בידם, לסנותם. כאן אנו מרגישים את הצורך לעזור גם לסוג ילדים אלה בין בהיותם בכתה ה', בסעה שהתלמיד צריך לעשות מאמץ אחרון על-מנת להיות מוכר כתלמיד סמבטיח הצלחה גם בבית-ספר תיכון, וגם בסלבים הראסונים של בית-ספר תיכון, כאשר הוא עומד בפני מציאות חדשה, בפני דריסות רבות ומורחבות, כאשר הוא צריך להתמצא במצבים אחרים, עם מורים אחרים, ספרי לימוד אחרים וכו'. אם לא ניתן מחסבה מיוחדת כדי לאפשר גם לחלק זה של האוכלוסיה הגומר את בית-הספר היסודי להיות בין המועמדים לחינוך תיכון - אנו עושים את הצעתנו של סתן סטפנדיות פלסתר ואנו מבחינת מה כאילו לועג לרס, כי אנו מונעים מסיטהו להנות מסרות סאין בכוחו להנות ממנו, לא מפני סאין בידו הכסרונות הטבעיים לכך, אלא מפני שהתנאים החיצוניים אינם מאפשרים לו זאת.

ברצוני לסיים בהערה כללית וכוללת זו, כי בחדשים האחרונים, ולמעטה כבר יותר מחדשים, נתנו מחסבה רבה במסדר החינוך והתרבות לבעיות אלה של החינוך התיכון. כתוצאה מכך באנו גם לידי מינוי הוועדה, שהזכרתי אותה, אשר תביא אולי למינוי גוף סתמיד סיעסוק נסאלה זו. סתברר לנו למעלה מכל ספק סאם לא תהיה לפנינו מטרה מיוחדת, לקראת שנת התקציב הבאה, להוציא את החינוך התיכון מן הדחק סבו הוא בתוך סן הבעלות הפרטית לסחצה, או יותר סמחצה, שהיתה מנת גורלו עד כה - איננו רואים כיצד נוכל לפתור את הבעיות אשר עומדות לפנינו כבר היום ועוד יותר את הבעיות הרבות אשר תעמודנה לפנינו בסנים הבאות כפי שהסתקפו מתוך הספרים סמסרתי.

אלה הם הדברים העיקריים שיש לי למסור כרגע זה. אם יתעוררו סאלות נוספות אסתדל להסיב עליהן כאפשרותי.

הינר ט. פרסיץ: אני סודה סאד למר גולדסמיד. עכסיו נסמע את ההרצאה על בתי-ספר מקצועיים.

מר פלדסטיין: (מגיס רסימה סטטיסטיית לחברי הוועדה)

מספר התלמידים בבתי-הספר המקצועיים בשנת תשי"ג ססתכם ב-4644 בנים ובנות, מהם: 3304 בנים ו-1240 בנות. מספר המוסדות הוא 45, בהם מלמדים 19 מקצועות. הצלחנו במסך שנתים והצי - סאז הועבר הפיקוח על החינוך המקצועי למסדר החינוך והתרבות - לארגן את הפיקוח על בתי-ספר אלה, לסדרם ולהכניסם למסגרת ססויימת. עד אז,

ז"ל

לא היה דמיון בין בית-ספר אחד למישנהו גם אם בכלל על אותו הארגון והמדובר הוא ב-35-36 מוסדות. אם אביא למשל, את דעת "עמל" לא היה דומה בית-ספר אחד לסני, לא היתה תכנית לימודים שווה. מטרת החינוך הצליח במסך הזמן הזה להכניס את כל בתי-הספר המקצועיים בארץ למסגרת מסויימת.

אנו מחלקים את בתי-הספר המקצועיים לארבעה סוגים: א) בית-ספר תיכוני מקצועי, בן ארבע שנות-לימוד. (בית-הספר המקצועי שליד הטכניון העברי בחיפה, ובית-ספר "אורט" ביפו); ב) בית-ספר מקצועי תלת-שנתי - שהוא הנפוץ ביותר בארץ; ג) בית-ספר מקצועי דו-שנתי. את בית-הספר הדו-שנתי אפשר למעשה גם כן לחלק לסני סוגים, אולם אנו נמנעים מכך, מכיון שבית-הספר המקצועי שליד הטכניון בחיפה מקיים בי"ס של ארבע שנות לימוד ובית-ספר דו-שנתי. אשר מקבל אליו תלמידים אשר גמרו 6 כות של בי"ס תיכוני. אנו רוצים לסמור על דמת בית-ספר זה, אולם בית-הספר עצמו אינו שומר על כך והוא מעביר אליו גם תלמידים מבית-הספר היסודי. בית-הספר הדו-שנתי שליד הטכניון אינו מרכה בעבודה עיונית אלא בעיקר בעבודה מעשית. אם כן, אנו נמנעים לעת-עתה מחלק את בתי-הספר המקצועיים הדו-שנתיים לסני סוגים. עוד סוג של בתי-ספר מקצועיים הוא בתי-הספר המקצועיים של מועצת הפועלות, בהם מלמדים תפירה, ואף הם דו-שנתיים. אנו מסתלדים להעביר בתי-ספר אלה לסלוש שנות לימוד. הצלחנו הסנה לשכנע את מועצת הפועלות והן כבר העבירו סני בתי-ספר לסלוש-שנות-לימוד: בחדרה ובתל-אביב.

הסנה גמרו בתי-ספר מקצועיים - זאת-אומרת, נגטו לבחינות גמר ממסלתיות - 527 תלמידים. לא כולם קיבלו תעודת גמר, אולם כולם נקלטו לעבודה. בדרך כלל מתקבלים התלמידים לעבודה בשעה שהם מוכשרים לכך ואין שואלים אותם על תעודות. דבר זה גורם לנו תקלות מסויימות בארגון הלימודים בבתי-הספר המקצועיים.

בשנת תשי"ג היה מספר התלמידים שנרשמו לבתי-הספר המקצועיים קטן יותר מאשר לפני שנה שגשגיים. דבר זה עוזר לימסך, לדעתנו, כמה שנים, מכיון שלפני 14 שנה נולדו פחות ילדים מהרגיל בעקבות מלחמת העולם ב-1938-39 - נולדו פחות ילדים. על-כל-פנים נתקבלו לבתי-הספר המקצועיים למעלה מ-2000 תלמידים.

הינ"ר ט. פרטיץ: מה היה מספר הנרשמים?

מר פלדטטיין: אין בידי כרגע סטטיסטיקה על מספר הנושמים.

עסוקים בבתי-הספר המקצועיים כ-565 מורים, מדריכים ומנהלים ב-260 כות. הלמודים מתחלקים לסני חלקים: א) למוד עיוני; ב) עבודה מעשית. הלמודים העיוניים מתחלקים טוב לסני חלקים: למוד עיוני-אקדמי ולמוד עיוני-מקצועי. תשאלו, בודאי, אם מספר בתי-הספר ומספר התלמידים הלומדים בהם מספקים את התעסיה שלנו? פה ברצוני להביא לפניכם דוגמאות מספר על הצורך בתעסיה לעומת חוסר בתלמידים.

את המספרים שאמסור לפניכם קיבלתי על-ידי מחקר פרטי שערכתי במקומות שונים, אולם אינני מקבל עלי את האחריות של הלסכה הסטטיסטית המרכזית.

בראשית שנת 1951 נמצאו 34,825 כלי רכב מונעים בכביסי הארץ, מהם: 9,811 מכוניות-פרטיות, 1354 מכוניות. 1449 אוטובוסים, 14,288 מכוניות משא ומסחר ו-7922 אוטובוסים (זה מלבד כלי הרכב של הצבא). ידוע לכם בודאי על המוסכים בארץ, והזכירו זאת גם במליאת הכנסת: אין המוסכים עומדים על הגובה, קיים בהם חוסר בפועלים מזמנים ובעלי-מקצוע. לעומת המספרים שמסרתי לומדים אוטוטכניקה, בכל בתי-הספר המקצועיים בארץ, 255 תלמידים. נראה לי, כי בזמן קצר מצד נגיע לירי מספר גדול ולא נוכל לתקן את כל כלי הרכב, אשר גילם הממוצע הוא, כידוע, לא פחות מ-5-10 שנים והמחסור בחלקי חילוף דרוש בעלי מקצוע טכניים שידעו לא רק להחליף חלקים, אלא לייצרם ולהתקינם.

הינ"ר ט. פרטיץ: כמה אנשים מקצועיים נהוציח לזה?

זי.

מר פלוטטיין:
אני הייתי אומר, כי בערך 20% מכל המכוניות
עומדות תמיד במוסכים ואם נגיד שכל מכונית
זקוקה רק לפועל אחד, הרי 20% מ-34 אלף הם 7000.

מר החינוך והתרבות - נ.צ. די-נור: זו הגזמה.

מר פלוטטיין:
יתכן ויש בזה הגזמה לגבי פועלים. אולם
אם אגיד, שבתי-הספר המקצועיים מספקים רק
את בעלי המקצוע, וכאן אנו חושבים 10 פועלים הסווים לבעל מקצוע אחד,
הרי גם לפי היטוב זה אנו זקוקים ל-700.

מצב זה דומה גם בסדה האגרו-מכניקה.
וסוב אמסור לכם מספרים בלתי מאושרים על-ידי הלשכה הראשית לסטטיסטיקה:
קיבלתי ממסרד החקלאות כ-3651 טרקטורים ו-500 קומביינים. יש לטעון, כי במסך
הזמן נקבל תוספת ציוד מהמלוה כך שיגדל מספרם עוד יותר. לפי אומדנת
מסרד החקלאות עובדים במכוניות אלו כ-5000 איש בלתי מאומנים כהלכה.
מסרד החקלאות עמד כמובן על תקלה זו וארגן קורסים ל-200 איש בערך במסך
שנה. אנו רואים טוב, כי מספר זה גם כן אינו בהתאמה לצרכי המסך החקלאי.
נסאלת איפוא השאלה אם 167 התלמידים הלומדים בבתי-הספר לאגרו-מכניקה
יספיקו להחזקת המכוניות החקלאיות ולתיקונן? בודאי שלא. אנו זקוקים
לכל הפחות ל-500, ואולי יותר.

ברצוני להביא לפניכם דוגמא נוספת לגבי
הצורך באנשים מקצועיים בשטח מפעלי הטכסטיל. מפעלי הטכסטיל בארץ הסוונפים
להתאחדות בעלי התעסיה, נמצאים 2350 נולים לצמר, בד ומסי. למעלה מ-1150
מכוניות וכ-2700 מכוניות עזר לטריקוטז' וטריקו, ואין אף תלמיד שיחאמן
במקצוע זה. בנות מעטות אשר לומדות את מקצוע האריגה אינן הולכות לבתי-
החרושת, אלא לבתי-המלאכה הקטנים, ומכאן מתעוררת השאלה מאין יבואו אנשי
המפתח לתעסיה יהודית זו?

יש באפשרותי להביא דוגמאות על גבי דוגמאות
אולם אינני רוצה לגזול מזמנכם ואני חושב שמתוך הדוגמאות אשר מסרתי כבר
נוכל לעמוד על המרחק בין היש והדרוש.

מצב הלימודים בבתי-הספר המקצועיים גם כן
אינו מזהיר ביותר. בטקום 3000 שעות עבודה מעשית, הנהוגות בעולם כולו,
אנו דורשים רק 2400 שעה והגענו כבר להישג של 1800 שעות במסך כל שלוש
השנים בבתי-הספר התלת-שבתיים. מספר השעות בארצנו נמוך מאשר בכל מקום
אחר בעולם מאחר שאצלנו מקובלים 200 ימי לימוד בה בשעה שבדרך כלל מקובלים
250 ימי לימוד בחוץ-לארץ. כמו-כן הוכנסה בארצנו ההפסקה על-חשבון
שעות העבודה המעשית מה שמקטין אף הוא את מספר שעות העבודה באחוז לא
מבוטל. יש לנו דין ודברים בענין זה עם ארגון מדריכים ויש לקוות שנגיע
לעמק השווה. אין כל ספק, שנאלץ לעודד את בתי-הספר המקצועיים של ארבע
שנות לימוד אשר יספקו 2400 שעות, שהן המינימום הדרוש לסיפוק צרכי התעסיה,
ולהקצית ידיעה מקצועית מינימלית.

הכנסנו לבתי-הספר המקצועיים שיטת ייעול
מיוחדת, הדורשת מכל תלמיד ותלמיד רישום עבודתו וייעול עבודתו בשעות
העבודה בבית-הספר המקצועי. (מראה לחברי הוועדה ולמוזמנים את פנקסי
העבודה הנ"ל). התלמידים רושמים את עבודתם ביומן ובסוף השנה ישנו פירוט
מלא, ביקטנו השנה מבית-הספר שיטלוג אלינו את הסיכום החזטי אשר מתנהל
על-ידי התלמיד - לבדיקה, וקיבלנו מכל בתי-הספר את הסיכומים לחיזום
אוקטובר, חתמנו עליהם והחזרנו אותם לבתי-הספר. הם יודעים עכשיו שדרישה
זו עלולה להישנות בכל חודש. כן הודענו לבתי-הספר המקצועיים שכל תלמיד אשר
יגש השנה לבחינות הגמר חייב להגיש פנקס עבודה, כך שנוכל לבדוק טוב
את ייעול העבודה. באמצעות שיטה זו יש בדעתנו להקטין את ביטל הזמן
שאנו מעדיכים אותו ב-50% לפני הכנסת שיטה זו. אנו מעונינים להגיע
ליעילות של 80% בערך, לא אגיד 100%.

כפי שמסרתי יש לנו 565 מורים ללמודים
אקדמאיים וללמודים מקצועיים. המורים ברובם הגדול הם מהנדסים, אולם
לא מן המובחרים ביותר, ותרשו לי להגיד, כי המהנדס היהודי, אשר בא
מן הגולה אינו מהנדס-יצור מכיון שלא נתנו לו. בחוץ-לארץ אפשרות

לעבוד בבית-חרושת. הוא יודע למודים עיוניים אולם אינו יודע את העבודה, עבודת-כפיים, עבודה מעשית שצריכה להשתלב בשטח זה. מטרה החינוך והתרבות עורך חוגים להשתלמות המורים, עורך כינוסים, כמו-כן אנו שולחים מורים להשתלמות בחוץ-לארץ. בשנה שעברה נסעו 2, השנה יסעו עוד ששה. אנו חצים להקים מכון להשתלמות מדריכים ומורים מהנדסים בו תמנן גם הדרכה פדגוגית. אנו מקבלים כמדריכים גם את בוגרי בתי-הספר המקצועיים אשר עבדו לפחות 6-7 שנים בעבודה מעשית, ואשר להכשרתם הפדגוגית - אנו מניחים כי הם ישלימו זאת במכון.

אנו מטפלים גם בפתיחת בתי-ספר מקצועיים חדשים במעבדות. הבעיה כאן חמורה מאחר שילדי המעבדות לא סיימו בתי-ספר עממיים. על-כל-פנים אנו מקווים כי ההוצאות יכוסו על-ידי המועצות המקומיות ובעזרתנו, את הציוד נקבל בעזרת ט.ס.א.י. אנו עומדים לפתוח חמישה בתי-ספר מקצועיים במעבדות: 1 בקרית סמונה, 1 בבאר שבע, אחד במגדל אסקלון, אחד על-יד נהריה ואחד בירושלים (בתלפיות).

היו"ר ט. פרסיץ: איזה מקצועות ילמדו בבתי-ספר אלה?

מר פלדסטשנין: בלמד שני מקצועות יסודיים: מסגרות ונגרות, אשר יסמסו אחר-כך כמעבר למקצועות אחרים. בתי-הספר יהיו דו-סנתיים, וכמובן שאם יהיה רצון מצד המועצות האזוריות לתת לתלמידים להמשיך גם בשנה השלישית - ימשיכו בזה.

אנו עומדים לפתוח עוד שלושה בתי-ספר לאגרומכניקה: 1 בפרדס-חנה, 1 באפיקים, ו-1 ברמת יוחנן (עמק זבולון). כמו-כן אנו מקימים בית-ספר מקצועי לצילום מדעי ליד הטכניון בחיפה. נוסף על זה אנו מקימים זה עתה בית-ספר ימי יחד עם מטרה החקלאות והחבל הימי לישראל, אולם בימים האחרונים בהתאם להוראת ראש המטלה, הועבר בית-ספר לבעלות אחרת, לבעלות המטלה; למטרד הבטחון, מטרה החינוך והתרבות ומטרד התחבורה. וישתתף בהוצאות גם החבל הימי לישראל. בית-ספר זה יספק את הקצינים לחיל הים ולצי המסחרי. כמו-כן אנו מטפלים עתה בהקמת בית-ספר דומה לזה - למקצועות המעופה - והחזקה תהיה גם כאן מסותפת בין שלושה מטרדים.

גיוון המקצועות, כפי שמסרתי, אינו מספק את כל צרכי המסק הישראלי. מקצועות רבים הולנחו והם דורשים את עידודם. מטרה החינוך והתרבות לא יכול היה בענין זה לשכנע את בעלי בתי-הספר שהם ברובם עצמאיים ומכסים כמעט את כל ההוצאות. כאשר אגיע לסגלת המיפון - אמסור פרטים נוספים בענין זה. המטרד הבין תכנית של 5 שנים לגיוון המקצועות, ונדעתו להכניס עוד 23 מקצועות חדשים, אנו מציעים כי במקום מקצוע הסנדלרות, אשר אינו מוסך תלמידים כמעט - נכניס את למוד מקצוע הסנדלרות האורטופדית, מקצוע אשר משתלם יפה וגם ימסוך בודאי את הנוער, אנו מציעים להכניס הרחבה ושכלול של ענף הדפוס, יציקה, עיבוד תרמי, חייטות על-ידי בית-הספר לתפירה לנשים, וגם אריגה. אנו מדברים על חיסיה תעשייתית, על מחצבים, על קרמיקה ועל תוספת לבית-ספר למסק לאגרומכניקה בבאר-שבע גם אגרומכניקה, מאחר שהמסק בארץ - המסק הסיתופס והמסק החקלאי מטמטים יותר במכוונות מסא מאטר בטרקטורים ויש צורך באוטומכונאים לא פחות מאשר באגרומכונאים.

אשר לעזרת המטלה לבתי-הספר המקצועיים: תקציה ההחזקה של בתי-הספר המקצועיים הקיימים היה בערך מיליון ו-584 אלף לירות. סכום זה עלה בכפליים, כמעט השנה, לפני שנה עלה תלמיד 200 ל"י, - השנה הוא עולה בערך 360 לירות. הלמוד לבת עלה השנה 240 ל"י. אנו רואים איפוא הבדלים מסויימים בין בתי-הספר אולם הסכום הכללי הממוצע הוא 360 ל"י לתלמיד. מטרה החינוך והתרבות הקציב לפני שנה כ-35 אלף ל"י המהווה 4% של ההוצאות. אני מצטער להגיד שכיום זה לא שולם מאפריל תשי"ב ועד עכשיו.

א. רוזיאל-נאור: האם זה היה התקציב הממשלתי היחיד?

מר פלדסטשנין: כן. הוא כולל החזקה בלבד, סך הלימוד בבתי-הספר המקצועיים שונה בהתאם למקומות. הוא מתחיל מ-50 ל"י - בעירית תל-אביב עד 180 ל"י ואולי יותר (לדגל תוספת היוקר) בבית הספר המקצועי שליד הטכניון. לפיכך תלמידים מעוטי יכולת אינם יכולים להכנס לבתי-ספר מקצועיים. בעלי בתי-הספר נוסאים בעול הציוד. ציוד לתלמיד עולה בממוצע 400\$, ואם חילו של ציוד הוא מ-10-15 שנים, פירוט הדבר שיט להוסיף כל שנה 10% - 40\$ - לקרן החלפת הציוד. דבר זה אינו נעשה על-ידי בעלי בתי-הספר ואין גם באפשרותנו

ז"י.

לעזור להם בענין זה. כתוצאה מכך אנו עלולים להגיע למצב כזה, שבעוד זמן לא יזכרו בתי-הספר המקצועיים לקבל אפילו את התלמידים שיטנם עכשיו לרגל חוסר בציוד. מטרה החינוך והתרבות מעודד בניית הציוד בתוך בית-הספר המקצועי, ולפני שנה נתתי לבית-הספר המקצועי שליח הסכניון הקצבה מסויימת למטרה זו. השנה יתחילו כבר כמה בתי-ספר לבנות את הציוד הקטן שאפשר לעשותו בארץ. על-כל-פנים אין כל הציוד ניתן להיעשות כאן.

א. כלפון: האם יסנה איזו סהיא הכנסה לטוסדות אלה?

מר פלדסטשנין: בתי-הספר המקצועיים מכניסים הכנסה אולם היא קטנה באופן יחסי לצרכים. אם יסנו כיסוי של 10%, או כיסוי הוצאות חומרי העבודה - זה טוב. על-כל-פנים אנו מבססים לתכנון את העבודה כך שאפשר יהיה גם להוציא תוצרת.

ברצוני להביא כמה מספרים על המוסדות המחזיקים את בוני-הספר המקצועיים. לצערי, אין בידי סטטיסטיקה של שנה זו, כי אם מלפני שנה, סטטיסטיקה אשר פחות או יותר דומה לזו של השנה. ל"אורט" יחד עם דות אחרים ועם מועצות מוניציפליות - 1237 תלמידים שהם 25,8% מכל התלמידים. "עמל", עמל עם מסק, עמל עם מועצות אזוריות ומועצת הפועלות הגיעו יחד ל-23,1% מכלל התלמידים - ויא 1016 תלמידים. "אליאנס" - 106 תלמידים שהם 2,1%, נסי מנחם - 229 - 4,7%, "מזרחי" - 195 שהם 4%, "ויצו" - 368 - 8%, "הדסה" - 219 - 4,5%, עירית תל-אביב - 540 - 11,5%, עירית חיפה - 105 - 2%. בי"ס מקצועי שליח הסכניון - 547 תלמידים שהם 11,7%, בי"ס ימי - 134 - 2,6%.

ולבסוף מליט מספר ביחס לתלמידים הערביים. בבתי-הספר המקצועיים, לומדים גם תלמידים ערבים. בבית-ספר העירוני בחיפה למשל ישנם 16 תלמידים ערבים, בבית-ספר אורט לבנות ברמלה (לתפירה) יש גם כן 6 בנות.

מר החינוך והתרבות ב.צ. די-נור: גם בבית-ספר המקצועי שליח הסכניון בחיפה ישנם תלמידים ערביים.

מר פלדסטשנין: יש בתכניתנו לפתוח בית-ספר מקצועי באחד ממקומות היטוב הערבי.

היו"ד ט. פרסיץ: אנו מודים למר פלדסטשנין. מר בנאור חפץ להוסיף מלים אחדות לנושא זה.

מר בנאור: ברצוני להוסיף כמה מלים על-מנת להסלים את התמונה. מטרה החינוך והתרבות איננו היחיד העוסק בחינוך המקצועי. מטרה המסחר והתעשייה הקים גם כן בי"ס למסך-בית, כמו-כן יש לחלקה לעבודות ציבוריות בית-ספר מקצועי למודדים, למטרד הדאר - בי"ס לבזק, למטרד התחבורה בי"ס לעובדי רכבת. במטרד העבודה קיימת גם כן מחלקה לחינוך מקצועי העוסקת בטלוטה סוגי פעולות: (א) הם מקיימים קורסים מקצועיים לאנשים מבוגרים, ז"א, מגיל 20 ומעלה - הקורסים ניתנים בדרך כלל לאנשים מחסרי עבודה ומחוסרי מקצוע, במשך 8 שעות ביום. 7 שעות הם מודרכים בעבודה מקצועית ושעה אחת בענינים כלליים. הקורסים נערכים במשך 6-8 חדשים, ישנם קורסים שנערכים שנה תמימה, ואף קורס אחד שהוא לשנתיים. האנשים אשר מסיימים את המודם בקורס כזה יוצאים ממנו בדרגה 5 בערך, וישנם גם כאלה אשר מגיעים לדרגה ב'. (ב) קורסים להסתלמות הנערכים לבעלי מלאכה, טאינים מקצועיים במידה מספיקה ומעונינים להסתלם במקצועם, אלה באים 3 פעמים בטבוע בערך לטלוט שעות. גם הלומדים בקורסים אלה הם מבוגרים.

ז"ו.

ג) פעולת הטוליות. פה ישנו אולי תחום מנותן בין עבודתנו לעבודתם, המטרה היא להכשיר צעירים גומרי בית-ספר יסודי, הנכנסים לעבודה, הן בעבודה מקצועית והן בחינוך כללי.

א. כלפון:

מה נעשה בקשר לטוליות?

מר בנאור:

א) מטרה העבודה. וולח מפקדים אל נותני העבודה על-מנת להתחכות על עבודת הטוליות ולהבטיח את אי-ניצולן של הטוליות אלא אך ורק במסך תקופה של שלוש שנים בה עליו ללמוד את המקצוע. הלמודים לטוליות נערכים ארבע פעמים בשבוע, כדומני, בטעות הערב, הם לומדים את הצד העיוני של המקצוע וגם הטכנה כללית במידה שהם זקוקים לה. אלה הן פעולות מרדי הממטלה עד כמה שהן ידועות לי.

עיקר הבעיה היא גיוון המקצועות, ואם נאמר כאן שאנו נעשה בטטח זה, הרי לדעתי אין לנו כל אפשרות לכך. לנו, ז"א למשרד החינוך והתרבות, או לממטלה. אין אנו בעלי-הבית, אין בידנו הכוח להסיל את מרותנו בענין זה. המוצא יהיה ללא ספק בהקמת גוף, מועצה, טכה יהיו מיוצגים כל בעלי בתי-הספר המקצועיים למיניהם, מוסדות הממטלה, הסתדרות העובדים, התאחדות בעלי-התעסיה וכ"ו. יש לקוות שאם יוקם גוף כזה יהיה בזה ברכה מרובה.

לאחרונה בדצוני להזכיר את מה שאמרת אתמול ביחס לבתי-הספר החקלאיים; שאלת תעוזת הבגרות. לגבי בני-ספר מקצועיים מתעוררת אותה בעיה שהיא קשה וכאובה ובלוי כל ספק יימצא לזה פתרון.

היו"ר ט. פרסיץ:

אני מודה לך. נדמה לי כי בזה גמרנו את החלק ההרצאתי; אני תפצה לטאול את באי-כח משרד החינוך והתרבות אם יש להם להוסיף עוד משהו באחד המקצועות שדובר עליהם.

חברי הוועדה, אני חושבת האתם תודו יחד אתי למשרד החינוך והתרבות אשר הטפיעו עלינו, כבקטתנו, רוב ברכה בענינים אלה לפני טכנסנו לדיון בתקציב. דברים אלו היו מכוונים מראש; לא הייתי רוצה שנדון בתקציב החינוך, כפי שאנו נוהגים תמיד, לאחר שהוא מונח על טלחן הכנסת. לאחר שמענו את הדברים הללו כולנו כאחד איננו יכולים טלא לעמוד הפעם על דרישות מטויימות לגבי התקציב. חברי, יכולות להיות דעות שונות, אולם דעה אחת מקובלת על כל העמים, על כל המדינות, וברוסית נאמר: יאצל טבע אומנות הילד נטאר ללא עיניו. אצלנו, לצערי הרב, מטפלים במוסדות החינוך התיכוני, לכל סוגיו, מוסדות רבים מאד, ללא כל תיאום, ללא כל פרופורציה ויחס. כל אחד מהמטרדים כטוב בעיניו יעשה מבלי שתהיה יד מכוונת להוצאות הקטורות בענינים הללו בתקציב. וברצוני להקדים לדבר זה את אשר שמענו אתמול, כי משרד החקלאות מתזיק ארבעה בתי-ספר תיכוניים ומוציא עליהם תקציב של כ-740 אלף ל"י. לומדים בבתי-ספר אלו כ-500 ילדים, פירוט הדבר, כי כל תלמיד עולה כ-1500 ל"י. לגבי טאר הבעיות שמענו עליהן הרי אין אצלנו מקרה כזה שחניך אחד יעלה סכום כזה. והאם הוא באמת עולה רק 1500 ל"י? האמת היא שבבעית חינוך החקלאי מטפלים נוסף על משרד החינוך ומשרד החקלאות גם משרד הבטחון בתקציבו. אל נח"ל ובתקציבו של הגרנדיע, ישנו תקציב גם במשרד העבודה וישנו תקציב במשרד הטעד. לי נדמה, כי בטעה חמורה זו מוכרת להיות תיאום, מוכרח להיות תיכנון.

אנו שמענו היום, שמענו גם אתמול על כמה בתי-ספר של משרד החקלאות. היום שמענו על בתי-ספר מקצועיים, שמענו, למטל, כי כמה מהם מוחזקים על תקציבים של טלוטה מטרדים. שמענו כמי-כן על טיתוף כסף ציבורי ממקורות אחרים, ואם אתה בא ועומד, למטל, על שאלת החינוך המקצועי ורואה דבר קטן כזה, טבטך-הכל לומדים אצלנו 4644 תלמידים, ו-844 מאלה לומדים תפירה, מתעוררת הטאלה כמה בתי-ספר לתפירה קיימים טאינם רטומים פחף ואני טואלת: לכמה תופרות אנו זקוקים? הנה, שמענו בקשר לאגרוטכניקה ואוטומכניקה וכל אותם הדברים החטובים. אני טואלת האם יש ידיעה גם בענין זה. יתר-על-כן אני רואה גם את ענין הפקידות. לפי זה לומדים את מקצוע הפקידות אצלנו 165 תלמידים, אני תפצה לטאול, למטל, בתי-ספר אחרים אשר

ז"י.

אינם כלולים כאן כמו בית-ספר "ספרא", בית-ספר "פליטמן" - לאן הם נכבסיטף מי מפיק עליהם, איפה מופיע התקציב הזה? איך הדברים הללו מסתלטים במערכת שלנו. אם מי יהו חפץ כיום לפתוח, למשל, קיוסק של גזוז הוא צריך לדרו רשיון - הצלנו מקנים חינוך מקצועי בזול, כל אחד רשאי לעטות בעניניהם אלה? איפה התיכנון, איפה התכנית? אלה הם הדברים העולים כתגובה פרימה ויסטה כאשר אתה שומע את הדברים האלה.

לגבי החינוך והחינוך הגבוה -

ואני מוכרחה לומר, כי אביע עכשיו רק הרעיון לב, אין תגובתי כרגע מחושבת לכל הסעיפים - אנו יושבים בוועדה לחינוך תיכון והתלבטנו קצת בבעיית סכר הלימוד, ולא בטכר למוד סתם בתור בעיה ערטילאית, אלא כבעיה מעשית מאד. אנו חושבים למסוך להסכלה תיכונית מכסימום של ילדים. אנו מוכרחים למסוך להסכלה תיכונית-מקצועית-חקלאית מכסימום של ילדים, כי אחרת אין לנו תקומה. ובכן, מצד אחד, אנו צועקים מרה על כך ופה נדרש טכר למוד יטודי עד 120 ל"י, ועם תוספת היוקר - 220, ומצד שני אנו יודעים שרוב התקציב אינו יכול לעמוד בזה. מאידך, טמענו יושבם בתי-ספר טדורטיים ומקבלים 800 ל"י לשנה - עם פנימיה. במי תלוי הדבר? האם ניתן לתלמידים עם גיזה דבר יוצא מהכלל? מה עולה עם טכר לימוד ומה עולה ההחזקה? מה היא התגובה אל בי טכר לימוד כזה וכמה תלמידים יכולים לעמוד בו - ואם אינם יכולים לעמוד בו, מאין באים הכספים בעד ההבדל בין הסכום הנדרש ובין הסכום המשתלם על-ידי ההוריסף אני טואלת טאלה זעת כאנטיפודה לאותה ההודעה ניט בתי טפר הדוריים בסך-הכל 220 ל"י, או 280, או 400 ל"י טכר-לימוד. האם ידוע מה ניתן טם - ומאין באים הסכומים האלה לכיטוי ההבדליטף? מר פלדטטיין דיבר על טכר הלימוד שהם בגובה של 50-180 ל"י. אני חפצה אם כן לאול באיזה התאמה עומד טכר לימוד זה לגבי השירות הניתן? ממי, מאין, ומאיזה מקורות באים כספים אלה? כי, למשל, נאמר לי כי ישנם בתי-ספר שהמחזיקים לגביהם הם מלווה מסרדים. מהו טכר-הלימוד בבתי-ספר הללו? כמה עולה חינוך תלמיד טסף זאת הייתי חפצה לדעת בטטורים יותר גלויים לעין.

מר רגב:

יש לי הרגש, שאנו חייבים טבחיתת תוכן הדברים להבדיל בין בעיות החינוך המקצועי

בכללו, לבעיות החינוך החקלאי.

אמר לדברי הגב' פרטיץ, הרי אני מוטב

תקציבם של ארבעה בתי-הספר המוחזקים על-ידי המדינה, על-ידי משרד החקלאות, תקציבם הוא לפחות לא יותר גבוה מאשר טאר בתי-הספר החקלאיים. תלמיד בבית-ספר "כדוריי" עולה למשרד החקלאות מ-500-600 ל"י לשנה, כי מלבד בנינים ומיט נכללות כל ההקצעות של הענפים בתקציב של בית-הספר. זיא פיתוח ענפים, ציוד לענפים וכדו'. יתר-על-כן הטיפול בענפים בבתי הספר החקלאיים המטלתיים גורמים להוצאה בלבד, מפני שהכנסות מענפים אלה, טיט להעריכט בעטרות אלכיים לירות לשנה, הולכים לאוצר ואינם מגיעים לבית-הספר. בענין זה אנו נמצאים בריכות מתמיד עם בית-הספר. אנו תובעים מהם פיתוח הענפים מולט הטענה היא, שכל כמה שהם מפתחים ענפים אין להם מזה כל הכנסה אלא הוצאה בלבד. יש לתקן דבר זה, לתת יזמה לבית-הספר על-מנת שנוכל להגיע לכיטוי חלק רציני מהתקציב. אם כן, בהטוואה לבתי-ספר אחרים מוללים בתי-הספר המטלתיים מקורות הכנסה: א) טכר הלימוד משתלם לאוצר - וזאת הכנסה די רצינית.

היו"ר ט. פרטיץ:

במה מסתכמת הכנסה זו?

מר רגב:

ב-40,000 ל"י בערך. ב) הכנסות ענפי המטף הולכות לאוצר, ו-ג) עלינו לקחת בחשבון, כי מלבד "כדוריי" יהוא בית-ספר חקלאי ותיק, הרי טאר בתי-הספר הם בתי-ספר חקלאיים חדשים ולתקציבם הכנסנו כל מה טקטוד עם ציוד בית-ספר חדט, ומבחינה זו עולה תקציבנו לתלמיד רק 600 ל"י לעמת פרדט-חנה. לגבי טכר-הלימוד בבית-הספר החקלאי בפרדט-חנה ברצוני להעיר הלא כולם מטלמים 850 ל"י אלא רק בעלי היכולת. היתר מקבלים טטפנדיות. יוצא איפוא ט-70% מהתלמידים מטלמים פחות מ-800 ל"י, ואגב עד היום לא היה טקרה בפרדט חנה שלא נתקבל תלמיד לרגל אי-יכולת. לללם טכר-לימוד.

ז"ל

י. סמילנסקי:

הייתי מעוניין לשמוע פירוט קונקרטי
בענין זה מפי מנהל בית-ספר "כדור" ז"ל

עצמו.

מר פיאט:

ברצוני להגיד לכם את האמת, שקשה לי
מאד לדבר בתנאים של היום על תקציב,
בשעה שאינדקס יוקר המזון משתנה יום יום.

תקציב בית-ספר "כדור" השנה הוא
80,000 ל"י. ההכנסות משכר הולמוד הן 27,000 ל"י וההכנסות מן המסך
הן בין 20-15 אלף ל"י. חצי מהתקציב מתכסה איפוא על-ידי הכנסותנו.
אינני יודע מה יהיה המצב מחר, מה שמקשה עלינו בניהול העניינים, אולם
לעת עתה זהו המצב.

יודע לכם בודאי מצב המים בכדור"י.
במשך שלושת החודשים האחרונים של קיץ זה הגענו ל-500 קוב מים לשבוע -
לא ליום ולא לשעה, לעומת "מקוה ישראל" שיש 800 קוב מים לשעה בערך,
ולעומת פרדס-חנה שיש 400-500 קוב מים ליום. כמות זו מתקבלת אצלנו
לשבוע. עובדה זו כבר משנה את התמונה, וביחוד לאחר שנמצאים אצלנו עכשיו
150 תלמיד במקום 90. כוחות עבודה מצויים אצלנו ומובן שזה יעזור לפיתוח
המסך, אשר יש לקוות שיכניס יותר ויותר במשך הזמן. מר רגב, מנהל המחלקה,
הזכיר את שאלת ההוצאות. אנו מפתחים את המקום, זה עונה פתחנו כתה
שלישית מכיון שאין מקום לתלמידים, אנו בונים גם אמפיתיאטרון שהוא
הכרחי. לא קיבלנו את הכסף ובכל-זאת מינו לאט לאט במשך שנתים וחצי.
בעזרת התלמידים, וזה עלה לנו גם יותר זול: 5-6 אלפים לירות בשעה
שמבנים אלו יעלו בודאי בתל-אביב או במקום אחר 30-40 אלף לירות.
כמו-כן רכשנו רכוש שהיה נחוץ לנו, קנינו ספרים, התחלנו ללמד הומניסטיקה
- דברים אשר הוצאנו עליהם כספים רבים.

י. סמילנסקי:

האם ישנן בנות בבית-ספר הוקלאי "כדור" י"ף?

מר פיאט:

מספר הבנות מגיע בכדור"י ל-12.
גם ערבים לומדים אצלנו.

י. סמילנסקי:

האם עושי בית-ספר הוקלאי לשאת את עצמו
אי-פעם?

מר פיאט:

אם נגיע ל-50-60% - יהיה טוב מאד,
ואני מקווה שנגיע לזה למעשה, אין בית-
ספר הוקלאי בעולם שיכול לשאת את עצמו. יש להבין, כי התלמידים מקלקלים
הרבה מאד, התלמידים מקלקלים את הפרות, מקלקלים את התרנגולות. אנו
מלמדים את התלמידים בהתאם למציאות כפי שהיא, ומשום כך החלפת הידים
העובדות כל חודש חדשים מקלקלת את המסך. אנו העדפנו שיטה זו ולא שמנו
לב אם המסך על-ידי-כך מכניס פחות או יותר, אם נתחיל לעשות חשבונות
עם התלמידים תהיה האסמוספירה של התלמידים אבודה ויהיה בית-ספר אבוד.

הגב' פרסיץ הזכירה משהו ביחס לבעלות על
בתי-הספר, ואף מסרה פתגם יפה על ילד שמטפלות בו שבע אומנות. אני
תומך בדבריה ומודה, כי אנו טובלים מכך מאד מאד. יש לנו הרבה בעלי
בתיים, רבותי.

מר החינוך והתרבות ב.צ. די-נור: כמה?

מר פיאט:

החשב הכללי - הוא בעל-בית, מבקר המדינה -
בעל-בית. מחלקת הבריאות - בעל בית, המחלקה
לעבודות ציבוריות - בעל-בית, משרד החקלאות - בעל-בית ועכשיו רוצים
להוסיף לנו עוד בעל-בית - משרד החינוך והתרבות.

ועדת החינוך והתרבות
13.1.53

ז"א

עם כל הכבוד לך, ובאמת לא נעים לי בנוכחותו של שר החינוך והתרבות הפרופ' די-נור להגיד זאת, שאני חסיד של משרד החקלאות כבעל-בית של בית-ספר חקלאי - ובעל-הבית היחידי. פעם היה לי הכבוד להיפגש עם הפרופ' די-נור, אולם לאאמרתי לו זאת, אבל מה שאמרתי לו עכשיו רמזתי לו אז בסוף השיחה.

שר החינוך והתרבות ב.צ. די-נור: גם אז הבינותי.

מר פיאט:

עלינו לדעת קודם-כל מה תפקיד בייס חקלאי על-מנת שנדע מי צריך להיות בעל-הבית, ותפקידי בית-ספר חקלאי ידועים לכולם, בייח"סבא ללמד את הנוער להיות אכר, מתייטב, מדריך לחקלאות, הוא מוכרח להיות קשור עם חקלאים, עם הסביבה, עם תחנת הנסיונות ומבחינה זו צדקה הגב' פרסיץ, כי כמה "ניצקות" רק גורעות, ומאום כך אני מבקש מכם להשאיר לבית-ספר "כדורי" את ה"ניצקה" שלו. גם מטלת המנדט הבינה אותנו, ולאחר שהעבירה את בית-הספר החקלאי בטול-כרם למשרד החינוך - ואני מוכרח להגיד לכם שחרסה אותו - אותנו השאירה.

שר החינוך והתרבות ב.צ. די-נור: אינך רואה, מר פיאט, את ההבדל הקיים

בין משרד החינוך המנדטורי לבין משרד

החינוך והתרבות שלנו?

מר פיאט:

שאלו איך מושכים תלמידים לבית-הספר החקלאי? אני טוען תמיד: אין צורך למסוך אותם, הם באים מעצמם. אני יכול למלא את בית-ספר "כדורי" עם 300 תלמידים כעבור חצי שנה בתנאי שיימצאו להם מספיק מורים ודיוור מתאים. מענין מאד שאנו אף פעם לא פרטמנו את "כדורי". התלמידים בעצמם מפרסמים את המוסד. אני חוזר ואומר, כי בקשר עם "כדורי" - אין פרובלימה, הנה, בשנה שעברה סירבנו לקבל 40-50 תלמיד כיון שלא היה מקום. העצה הפשוטה למשיכת תלמידים היא להעמיד אתהמקצועות על הגובה, התלמידים רוצים ללמוד, תנו להם מורים מטודרים, תנו להם מורים מקצועיים גם בעבודה וגם בכתיבה ותראו כי תמלאו את בית-הספר, להיפך, עוד יהיו יותר מדי. זה נסיוננו, רבותי.

בקשר לתעודת-הבגרות - אני מתנגד לזה

בהחלט, בבתי-הספר המקצועיים אנו נסמסש את הערך של תעודת המקצוע על-ידי הכנסת תעודת הבגרות. מנהג זה, לדעתי, הבאנו מן הגלות. שם כל יהודי השתדל לקבל תעודת בגרות, אין זאת חרפה שיש בידי התלמיד תעודה של בייס מקצועי. מי שמצטיין בלמודים - בבקשה, אם רוצה להכנס לאוניברסיטה - ילמד עוד שנה, אם הוא רוצה להמשיך ולהתמחות בעבודה - מקבלים אותו בלי תעודת-בגרות לאוניברסיטה-קליה.

א. רוזאל-נאור:

איפה זגגי, מה הוא יגיד?

מר פיאט:

22 תלמידים, בוגרי "כדורי" לומדים כיום בחוץ-לארץ ואינם מקבלים אף פרוטה במטבע זר. הם עובדים בעבודות מסך-בית, הם מנקים צלחות, הם חונכים בבתי-כנסת - פרוטה מן הארץ אינם מוציאים. אני מתכתב עם אותם הצעירים גם המפקח של משרד החינוך, שר אבידור, שהיה שם, מסר לי כי הם נמנים על התלמידים הטובים ביותר - למרות שאין בידם תעודת-בגרות. אני גורס שלא לכל היוונים צריכים להיות אותם הפנים. בתי-ספר שנותנים תעודת-בגרות - למשרד החינוך והתרבות; בתי-ספר חקלאיים גרידא - למשרד החקלאות. עלינו להיות קשורים בחקלאות, עלינו להתקשר עם האדמה, ועם כל הכבוד למשרד החינוך והתרבות - יש להם תודה לאל עבודה רבה.

היו"ר ט. פרסיץ:

אני מודה לך מאד, אולם אני חפצה לומר, אם כי על סדר-היום לא עמדה שאלה של סמכויות המטורדים נתתי לך לדבר זאת פשוט מתוך כבוד לזקן המורים החקלאיים, וכחבר הרוצה להשמיע לוועדה מהרהורי לבו, ואני מודה לך.

ז"י.

אני מודה לכם רבותי, ואני חפצה לומר
כי נצטרך לצערי הרב להמשיך בטובע הבא בענין זה, אם בנוכחות כל אלה
הנמצאים כאן, או בטינויים אחרים - על כך יחליט המשרד.

יש לי שתי הודעות לחברי הוועדה.
זכור לכם בודאי שהטלתם עלי לפנות לוועדת העבודה ולבקשם לשתף אותנו
בדיונים על חוק עבודת הנוער. פניתי באותו יום ליו"ר ועדת העבודה,
מר גוברין, וביקשתי ממנו לעלות זאת. ביקשתי ממנו כמו-כן להעביר לנו
מניה וניה תשובה על בקשתנו. לא קיבלתי כל תשובה, כי אם היום בשעת
הישיבה קיבלתי פתק, בו הוא מודיע לי, שהם עומדים לסיים את הדיון בחוק
עבודת הנוער היום, ומבקש ממנו לחברי הוועדה יבוא על-מנת להעיר
את הערותינו. עניתי לחבר הכנסת גוברין מיד, כי אני מצטערת מאד על כך
שוועדתנו יושבת עכשיו בדיוק חשוב ואף אחד מאתנו אינו יכול לזמ פנות,
וכי לא נראית בעיני גם ההזמנה וגם התשובה על פנייתי לשתף אותנו בכל
הדיונים, וכי אני מבקשת ממנו לדחות את סיום הדיון בחוק לעוד שבוע ולתת
לנו את האפשרות לפני כן לעבור על כל החומר כדי שנוכל להביע את חוות
דעתנו. לא קיבלתי עד הנה תשובה, אולם בטובע הבא יהיה לנו שבוע דחוס
מאד בעבודה, גם היום נטב מ-3 עד 6, ונטמע סקירה של אגף והתרבות, מתר
בבקר יושבת ועדת המטנה. בטובע הבא עלינו לסיים את הדיונים והוויכוחים
ולקבל החלטות בקשר לדיונים אלה.

לכן, אני חפצה להציע עכשיו. טמנה
שני חברי, אשר יקחו עליהם לבדוק את ההצעות של ועדת העבודה בקשר
לחוק עבודת הנוער, להעיר את הערותיהם ולהביא אותן באופן אישי לפני.
אם הדבר יצריך ויכוח אראה לעשות זאת לפני שנלך לסם. - אם לא, אציע
לחברים הללו אר נבחר בהם, ללכת לדיונים של ועדת העבודה ולהביא את
ההערות, או אם תסכימו, שללא נימוקים נמסור להם את הערותינו בכתב ובבקש
להביאם מאתר שזוהי קריאה שניה ולא קריאה ראשונה.

ד. נצר:
ועדת העבודה עובדת בוועדות מטנה. הוועדה
אשר מטפלת בחוק עבודת הנוער היא ועדת
מטנה המונה חמישה חברי. יו"ר ועדת המטנה חבר הכנסת ברגר פנה אלי ואמר
לי, כי הוועדה גמרה את הדיון בחוק זה וכי הודעת ועדת החינוך באה אליהם
כהתעעה כמעט לפני הגמר. הוא ביקש מאד, כי אנו נמסור לו את חוות
דעת ועדת החינוך והתרבות והוא יתחשב בזאת.

היו"ר ט. פרסיץ:
אם כך, אציע הצעה אחרת. אני אקבל מוחר
הכנסת ברגר את ההצעות וההערות, אעבור
עליהן ובתחילת הישיבה בטובע הבא אמסור לכם את הדבר, אעיר את הערותי
ואבקש ממנו שיטעה לעת-עתה את הגשת החוק עד הזמן הזה.

ההצעה - ות קבלה.

בקשר להזמנת בית-ספר "הקמרי", ידוע לכם
שאנו בטובע הבא הוזמנו לבקר בבית-הספר הדרמטי של "הקמרי" ואחר-כך
בהצגת "הקמרי" ז'אן דארק. מודיעים לנו, כי בית-ספר "הקמרי" מבקש
שהביקור אצלם יערך ביום א' הבא, בטעה 17.30, ברחוב שלמה המלך פינת
זמנהוף.

הישיבה טגורה.

הישיבה ננעלה בטעה 13.30.